

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 6ης Μαρτίου 2014*

«Σήματα — Οδηγία 2008/95/ΕΚ — Άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο α' — Έκπτωση — Σήμα που έχει καταστεί, συνεπεία πράξεων ή αδράνειας του δικαιούχου, συνήθης εμπορική ονομασία προϊόντος ή υπηρεσίας για την οποία έχει καταχωρισθεί — Αντίληψη του λεκτικού σημείου “KORNSPITZ”, αφενός, από τους πωλητές και, αφετέρου, από τους τελικούς χρήστες — Απώλεια του διακριτικού χαρακτήρα του σήματος κατά την αντίληψη μόνο των τελικών χρηστών»

Στην υπόθεση C-409/12,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Oberster Patent- und Markensenat (Αυστρία) με απόφαση της 11ης Ιουλίου 2012, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 6 Σεπτεμβρίου 2012, στο πλαίσιο της δίκης

Backaldrin Österreich The Kornspitz Company GmbH

κατά

Pfahnl Backmittel GmbH,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Plešić (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader και E. Jarašiūnas, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Cruz Villalón

γραμματέας: K. Malacek, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 29ης Μαΐου 2013,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Backaldrin Österreich The Kornspitz Company GmbH, εκπροσωπούμενη από τον E. Enging-Deniz, Rechtsanwalt,
- η Pfahnl Backmittel GmbH, εκπροσωπούμενη από τον M. Gumpoldsberger, Rechtsanwalt,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον T. Henze και την J. Kemper,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους D. Colas και J.-S. Pilczer,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον S. Varone, avvocato dello Stato,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον F. Bulst και την J. Samnadda,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2013,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 12, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2008/95/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ L 299, σ. 25 και διορθωτικό ΕΕ 2009, L 11, σ. 86).
- 2 Η υπό κρίση αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς μεταξύ της Backaldrin Österreich The Kornspitz Company GmbH (στο εξής: Backaldrin), εταιρίας αυστριακού δικαίου, και της Pfahnl Backmittel GmbH (στο εξής: Pfahnl), επίσης εταιρίας αυστριακού δικαίου, με αντικείμενο το λεκτικό σημείο «KORNSPITZ» που η Backaldrin καταχώρισε ως σήμα.

Το νομικό πλαίσιο

Η οδηγία 2008/95

- 3 Κατά το άρθρο 2 της οδηγίας 2008/95, «[τ]ο σήμα μπορεί να συνίσταται από οποιαδήποτε σημεία επιδεχόμενα γραφικής παράστασης [...] εφόσον τα σημεία αυτά μπορούν από τη φύση τους να διακρίνουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης από τα αντίστοιχα προϊόντα ή υπηρεσίες άλλων επιχειρήσεων».
- 4 Το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«1. Δεν καταχωρίζονται ή, εάν έχουν καταχωρισθεί, είναι δυνατόν να κηρυχθούν άκυρα:

[...]

β) τα σήματα που στερούνται διακριτικού χαρακτήρα·

γ) τα σήματα που συνίστανται αποκλειστικά από σημεία ή ενδείξεις που μπορούν να χρησιμεύσουν στο εμπόριο, προς δήλωση του είδους, της ποιότητας, της ποσότητας, του προορισμού, της αξίας, της γεωγραφικής προέλευσης ή του χρόνου παραγωγής του προϊόντος ή της παροχής της υπηρεσίας ή άλλων χαρακτηριστικών του προϊόντος ή της υπηρεσίας·

δ) τα σήματα που συνίστανται αποκλειστικά από σημεία ή ενδείξεις τα οποία έχουν καταστεί συνήθη στην καθημερινή γλώσσα ή στη θεμιτή και πάγια πρακτική του εμπορίου·

[...]».

5 Κατά το άρθρο 5 της ίδιας οδηγίας:

«1. Το καταχωρισμένο σήμα παρέχει στο δικαιούχο αποκλειστικό δικαίωμα. Ο δικαιούχος δικαιούται να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές, χωρίς τη συγκατάθεσή του:

- α) σημείο ταυτόσημο με το σήμα για προϊόντα ή υπηρεσίες ταυτόσημες με εκείνες για τις οποίες το σήμα έχει καταχωριστεί·
- β) σημείο για το οποίο, λόγω του ταυτόσημου ή της ομοιότητάς του με το σήμα και του ταυτόσημου ή της ομοιότητας των προϊόντων ή των υπηρεσιών που καλύπτονται από το σήμα και το σημείο, υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης του κοινού· ο κίνδυνος σύγχυσης συμπεριλαμβάνει τον κίνδυνο συσχέτισης του σημείου με το σήμα.

2. Ένα κράτος μέλος μπορεί επίσης να προβλέπει ότι ο δικαιούχος δικαιούται να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές, χωρίς τη συγκατάθεσή του, σημείο ταυτόσημο ή παρόμοιο με το σήμα, για προϊόντα ή υπηρεσίες μη παρόμοιες με εκείνες για τις οποίες το σήμα έχει καταχωριστεί, εάν αυτό χαιρεί φήμης μέσα στο κράτος μέλος και η χρησιμοποίηση του σημείου, χωρίς νόμιμη αιτία, θα προσπόριζε αθέμιτο όφελος από τον διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη του σήματος ή θα ήταν βλαπτική για τον εν λόγω διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη.

[...]»

6 Το άρθρο 12 της οδηγίας 2008/95 ορίζει τα εξής:

«1. Ο δικαιούχος του σήματος είναι δυνατόν να κηρυχθεί έκπτωτος των δικαιωμάτων του εάν, επί διάστημα πέντε συνεχών ετών, δεν έχει γίνει ουσιαστική χρήση του σήματος στο οικείο κράτος μέλος για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τις οποίες έχει καταχωριστεί και δεν υπάρχει νόμιμη αιτία για τη μη χρήση.

[...]

2. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 1, ο δικαιούχος του σήματος είναι δυνατόν να κηρυχθεί έκπτωτος των δικαιωμάτων του εάν, μετά την ημερομηνία καταχώρισης, το σήμα:

- α) συνεπεία πράξεων ή αδράνειας του δικαιούχου, έχει καταστεί συνήθης εμπορική ονομασία προϊόντος ή υπηρεσίας για την οποία έχει καταχωριστεί·

[...]».

Το αυστριακό δίκαιο

7 Το άρθρο 33b του νόμου του 1970 περί προστασίας σημάτων (Markenschutzgesetz 1970, BGBl. 260/1970), ως είχε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, προβλέπει τα εξής:

«1. Οποιοσδήποτε μπορεί να ζητήσει τη διαγραφή σήματος, εάν μετά την ημερομηνία καταχωρίσεώς του, το σήμα αυτό έχει καταστεί συνήθης εμπορική ονομασία του προϊόντος ή της υπηρεσίας για την οποία έχει καταχωριστεί συνεπεία πράξεων ή αδράνειας του δικαιούχου του σήματος.

2. Η απόφαση περί διαγραφής ισχύει αναδρομικά από την ημερομηνία κατά την οποία το σήμα έχει αποδεδειγμένα μετατραπεί οριστικώς σε συνήθη ονομασία [...]».

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 8 Η Backaldrin καταχώρισε το αυστριακό λεκτικό σήμα KORNSPITZ για προϊόντα της κλάσεως 30, κατά την έννοια του Διακανονισμού της Νίκαιας της 15ης Ιουνίου 1957, για τη διεθνή ταξινόμηση των προϊόντων και των υπηρεσιών προς τον σκοπό της καταχωρίσεως των σημάτων, όπως έχει αναθεωρηθεί και τροποποιηθεί. Μεταξύ των προϊόντων αυτών περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων:
- «άλευρα και σκευάσματα δημητριακών, προϊόντα αρτοποιίας, βελτιωτικό αλεύρων, αρτογλυκίσματα, και αρτογλυκίσματα έτοιμα για φούρνισμα, [...] ζύμες για την παρασκευή αρτογλυκισμάτων».
- 9 Η Backaldrin παράγει, υπό το εν λόγω σήμα, ένα μίγμα έτοιμο για χρήση, με το οποίο εφοδιάζει πρωτίστως τους αρτοποιούς. Οι αρτοποιοί μετατρέπουν το μίγμα σε μικρό επιμήκη άρτο, ο οποίος είναι μυτερός στις δύο άκρες του. Η Backaldrin έχει δώσει τη συγκατάθεσή της ώστε οι αρτοποιοί και οι διανομείς προϊόντων διατροφής τους οποίους εφοδιάζουν οι αρτοποιοί να πωλούν τον προαναφερθέντα μικρό άρτο κάνοντας χρήση του εν λόγω σήματος.
- 10 Οι ανταγωνιστές της Backaldrin, μεταξύ των οποίων η Pfahnl, όπως και η πλειοψηφία των αρτοποιών γνωρίζουν ότι το λεκτικό σημείο «KORNSPITZ» έχει καταχωρισθεί ως σήμα. Αντιθέτως, βάσει των αμφισβητούμενων από την Backaldrin επιχειρημάτων της Pfahnl, η συντριπτική πλειονότητα των τελικών χρηστών αντιλαμβάνεται το λεκτικό σημείο ως τη συνήθη εμπορική ονομασία προϊόντος αρτοποιίας, ήτοι των μικρών επίμηκων άρτων που είναι μυτεροί στα δύο άκρα τους. Η αντίληψη αυτή εξηγείται, ιδίως, από το γεγονός ότι οι αρτοποιοί που χρησιμοποιούν το έτοιμο μίγμα με το οποίο τους εφοδιάζει η Backaldrin κατά κανόνα δεν ενημερώνουν τους πελάτες τους ούτε σχετικά με το ότι το σημείο «KORNSPITZ» έχει καταχωρισθεί ως σήμα ούτε σχετικά με το ότι οι μικροί άρτοι παρασκευάζονται από το μίγμα αυτό.
- 11 Στις 14 Μαΐου 2010 η Pfahnl ζήτησε τη διαγραφή του σήματος KORNSPITZ για τα προϊόντα που παρατέθηκαν στη σκέψη 8 της παρούσας αποφάσεως, βάσει του άρθρου 33b του νόμου του 1970, περί προστασίας σημάτων. Το ακυρωτικό τμήμα του Österreichischer Patentamt (αυστριακό Γραφείο Σημάτων) δέχτηκε τη συγκεκριμένη αίτηση. Η Backaldrin προσέβαλε την απόφαση αυτή ενώπιον του Oberster Patent- und Markensenat (ανώτατο όργανο αρμόδιο για υποθέσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και σημάτων).
- 12 Το εν λόγω δικαστήριο ζητεί να διευκρινισθεί σε ποιο βαθμό πρέπει να λάβει υπόψη, όσον αφορά την εφαρμογή του κριτηρίου της «συνήθους εμπορικής ονομασίας» στη διαφορά της κύριας δίκης, το γεγονός ότι τα προϊόντα για τα οποία καταχωρίστηκε το σήμα δεν απευθύνονται στους ίδιους πελάτες. Συναφώς, επισημαίνει ότι οι τελικοί χρήστες των ακατέργαστων και ενδιάμεσων προϊόντων που εμπορεύεται η Backaldrin υπό το σήμα KORNSPITZ όπως το έτοιμο μίγμα για την παρασκευή μικρών άρτων, είναι αρτοποιοί και διανομείς προϊόντων διατροφής, ενώ οι τελικοί χρήστες των μικρών άρτων είναι οι πελάτες των εν λόγω αρτοποιών και διανομέων προϊόντων διατροφής.
- 13 Το Oberster Patent- und Markensenat κρίνει ότι η προσφυγή κατά της αποφάσεως περί διαγραφής του σήματος που εξέδωσε το τμήμα ακυρώσεων του Österreichischer Patentamt πρέπει να γίνει δεκτή, στο μέτρο που το σήμα καταχωρίστηκε για ακατέργαστα και ενδιάμεσα προϊόντα, ήτοι άλευρα και σκευάσματα δημητριακών, προϊόντα αρτοποιίας, βελτιωτικό αλεύρων, αρτογλυκίσματα έτοιμα για φούρνισμα και ζύμες για την παρασκευή αρτογλυκισμάτων.
- 14 Αντιθέτως, όσον αφορά τα τελικά προϊόντα ως προς τα οποία καταχωρίστηκε το σήμα KORNSPITZ, ήτοι τα προϊόντα αρτοποιίας και ζαχαροπλαστικής, το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο να παράσχει διευκρινίσεις με προδικαστική απόφαση. Ειδικότερα, ερωτά αν μπορεί να υπάρξει έκπτωση από τα δικαιώματα που παρέχει σήμα σε περίπτωση που το σήμα αυτό έχει καταστεί συνήθης εμπορική ονομασία, όχι κατά την αντίληψη των πωλητών του τελικού προϊόντος το οποίο παρασκευάζεται από την πρώτη ύλη με την οποία τους εφοδιάζει ο δικαιούχος του εν λόγω σήματος, αλλά κατά την αντίληψη των τελικών χρηστών του προϊόντος αυτού.

- 15 Το εν λόγω δικαστήριο διευκρινίζει ότι, μετά την έκδοση της προδικαστικής αποφάσεως, θα αξιολογήσει την ανάγκη να πραγματοποιηθεί δημοσκόπηση μεταξύ των τελικών χρηστών όσον αφορά τον τρόπο κατά τον οποίο αντιλαμβάνονται το λεκτικό σημείο «KORNSPITZ».
- 16 Υπ' αυτές τις συνθήκες, το Oberster Patent- und Markensenat αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Έχει καταστεί ένα σήμα “συνήθης εμπορική ονομασία προϊόντος ή υπηρεσίας” κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας [2008/95], όταν
- α) οι έμποροι γνωρίζουν μεν ότι πρόκειται συναφώς για ένδειξη προελεύσεως, πλην όμως κατά κανόνα δεν αποκαλύπτουν το στοιχείο αυτό στους [τελικούς χρήστες], και
- β) οι [τελικοί χρήστες], (και) για τον λόγο αυτό, δεν αντιλαμβάνονται πλέον το σήμα ως ένδειξη προελεύσεως, αλλά ως τη συνήθη εμπορική ονομασία των προϊόντων ή των υπηρεσιών για τα οποία έχει καταχωριστεί;
- 2) Υπάρχει “αδράνεια”, κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2008/95, και στην περίπτωση που ο δικαιούχος του σήματος παραμένει αδρανής, μολονότι οι έμποροι δεν επισημαίνουν στους πελάτες ότι πρόκειται για καταχωρισμένο σήμα;
- 3) Επέρχεται έκπτωση από τα δικαιώματα επί του σήματος, το οποίο λόγω της συμπεριφοράς ή της αδράνειας του δικαιούχου του έχει καταστεί για τους [τελικούς χρήστες], όχι όμως για το εμπόριο, συνήθης εμπορική ονομασία, μόνο στην περίπτωση που οι τελικοί καταναλωτές δεν έχουν άλλη επιλογή, ελλείψει ισοδύναμων εναλλακτικών, πέραν της χρήσεως της ονομασίας αυτής;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 17 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2008/95 έχει την έννοια ότι ο δικαιούχος σήματος εκτίθεται στον κίνδυνο εκπτώσεως από τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα αυτό όσον αφορά προϊόν για το οποίο καταχωρίστηκε το εν λόγω σήμα όταν, συνεπεία πράξεων ή αδράνειας του δικαιούχου, το σήμα κατέστη συνήθης εμπορική ονομασία του προϊόντος αυτού μόνο κατά την αντίληψη των τελικών χρηστών αυτού.
- 18 Κατά την Backaldrin, τη Γαλλική και τη Γερμανική Κυβέρνηση καθώς και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, πρέπει να δοθεί αποφαστική απάντηση στο ως άνω ερώτημα, ενώ η Pfahnl και η Ιταλική Κυβέρνηση υποστηρίζουν το αντίθετο.
- 19 Συναφώς, επιβάλλεται ευθύς εξαρχής η υπόμνηση ότι το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2008/95 αφορά κατάσταση στην οποία το σήμα δεν είναι πλέον ικανό να εκπληρώσει τη λειτουργία προσδιορισμού της προελεύσεως (απόφαση της 29ης Απριλίου 2004, C-371/02, Björnekulla Fruktindustrier, Συλλογή 2004, σ. I-5791, σκέψη 22).
- 20 Μεταξύ των λειτουργιών του σήματος, η προαναφερθείσα λειτουργία προσδιορισμού της προελεύσεως είναι ουσιώδης (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 23ης Μαρτίου 2010, C-236/08 έως C-238/08, Google France και Google, Συλλογή 2010, σ. I-2417, σκέψη 77, καθώς και της 22ας Σεπτεμβρίου 2011, C-482/09, Budějovický Budvar, Συλλογή 2011, σ. I-8701, σκέψη 71). Συνίσταται στο να καθιστά δυνατή για τους καταναλωτές την εξατομίκευση του προϊόντος ή της υπηρεσίας ως προς τα οποία ζητήθηκε η καταχώριση ως προερχόμενων από συγκεκριμένη επιχείρηση και, κατά συνέπεια, στο να

ξεχωρίζει το προϊόν αυτό ή την υπηρεσία αυτή από άλλα διαφορετικών επιχειρήσεων (απόφαση της 18ης Απριλίου 2013, C-12/12, Colloseum Holding, σκέψη 26 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Η εν λόγω επιχείρηση είναι η επιχείρηση υπό τον έλεγχο της οποίας διατίθεται στο εμπόριο το προϊόν ή η υπηρεσία, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 27 των προτάσεων του.

- 21 Ο νομοθέτης της Ένωσης κατοχύρωσε τη βασική αυτή λειτουργία του σήματος ορίζοντας, στο άρθρο 2 της οδηγίας 2008/95, ότι τα σημεία που επιδέχονται γραφική παράσταση μπορούν να αποτελέσουν σήμα μόνον υπό την προϋπόθεση ότι μπορούν από τη φύση τους να διακρίνουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης από τα αντίστοιχα άλλων επιχειρήσεων (αποφάσεις της 4ης Οκτωβρίου 2001, C-517/99, Merz & Krell, Συλλογή 2001, σ. I-6959, σκέψη 23, και Björnekulla Fruktindustrier, προαναφερθείσα, σκέψη 21).
- 22 Οι συνέπειες της προϋποθέσεως αυτής συνάγονται εν συνεχεία, κυρίως, από τα άρθρα 3 και 12 της προαναφερθείσας οδηγίας. Ενώ το άρθρο της 3 απαριθμεί τις περιπτώσεις στις οποίες το σήμα δεν μπορεί, εξ αρχής, να εκπληρώσει τη λειτουργία προσδιορισμού της προελεύσεως, το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο α', της ίδιας οδηγίας αφορά κατάσταση στην οποία το σήμα έχει καταστεί συνήθης εμπορική ονομασία του προϊόντος και απώλεσε τον διακριτικό του χαρακτήρα, με αποτέλεσμα να μην είναι πλέον ικανό να εκπληρώσει τη λειτουργία αυτή (βλ., επ' αυτού, απόφαση Björnekulla Fruktindustrier, προαναφερθείσα, σκέψη 22). Ο δικαιούχος του εν λόγω σήματος δεν μπορεί πλέον να επικαλεστεί τα δικαιώματα που του παρέχει το άρθρο 5 της οδηγίας 2008/95 (βλ., επ' αυτού, απόφαση της 27ης Απριλίου 2006, C-145/05, Levi Strauss, Συλλογή 2006, σ. I-3703, σκέψη 33).
- 23 Στην υπόθεση που περιέγραψε το αιτούν δικαστήριο, η εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών της οποίας απόκειται αποκλειστικώς στο αιτούν δικαστήριο, οι τελικοί χρήστες του επίμαχου προϊόντος, ήτοι των μικρών άρτων με την ονομασία «KORNSPITZ», αντιλαμβάνονται το λεκτικό σημείο ως τη συνήθη εμπορική ονομασία του προϊόντος αυτού και δεν έχουν, ως εκ τούτου, επίγνωση του γεγονότος ότι ορισμένοι από τους εν λόγω μικρούς άρτους παρασκευάζονται από έτοιμο μίγμα με το οποίο τους εφοδιάζει συγκεκριμένη επιχείρηση υπό το σήμα KORNSPITZ.
- 24 Όπως εξέθεσε και το αιτούν δικαστήριο, η αντίληψη αυτή των τελικών χρηστών οφείλεται στο γεγονός ότι οι πωλητές των μικρών άρτων που παρασκευάζονται από το εν λόγω μίγμα δεν πληροφορούν γενικώς τους πελάτες τους ότι το σημείο KORNSPITZ έχει καταχωρισθεί ως σήμα.
- 25 Επιπλέον, η υπόθεση που περιγράφεται στην απόφαση περί παραπομπής χαρακτηρίζεται από την περίσταση ότι οι πωλητές του εν λόγω τελικού προϊόντος δεν παρέχουν καταρχήν αρωγή στους πελάτες τους, κατά τον χρόνο της πώλησής τους, περιλαμβάνοντας τον προσδιορισμό της προελεύσεως των διάφορων προς πώληση προϊόντων.
- 26 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι στην υπόθεση αυτή το σήμα KORNSPITZ δεν εκπληρώνει, κατά την εμπορία των μικρών άρτων «KORNSPITZ», την ουσιώδη λειτουργία προσδιορισμού της προελεύσεως και, κατά συνέπεια, ο δικαιούχος του εκτίθεται στον κίνδυνο εκπτώσεως από τα δικαιώματα που παρέχει το καταχωρισθέν για το συγκεκριμένο προϊόν σήμα, αν η απώλεια του διακριτικού χαρακτήρα του εν λόγω σήματος για το συγκεκριμένο προϊόν οφείλεται στις πράξεις ή την αδράνεια του προαναφερθέντος δικαιούχου.
- 27 Η διαπίστωση αυτή δεν είναι αντίθετη προς τον τρόπο κατά τον οποίο ερμήνευσε το Δικαστήριο το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2008/95, στη σκέψη 26 της προαναφερθείσας αποφάσεως Björnekulla Fruktindustrier, κατά την οποία σε περίπτωση που παρεμβάλλονται ενδιάμεσοι στη διανομή προς τον καταναλωτή ή προς τον τελικό χρήστη ενός προϊόντος καλυπτομένου από καταχωρισμένο σήμα, οι κύκλοι των ενδιαφερομένων των οποίων η γνώμη πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για να εκτιμηθεί αν το εν λόγω σήμα κατέστη η συνήθης εμπορική ονομασία του οικείου προϊόντος περιλαμβάνουν όλους τους καταναλωτές ή τους τελικούς χρήστες και, αναλόγως των χαρακτηριστικών της αγοράς του οικείου προϊόντος, όλους τους επαγγελματίες που παρεμβάλλονται στην εμπορία του προϊόντος αυτού.

- 28 Ασφαλώς, όπως έχει επισημάνει το Δικαστήριο στο πλαίσιο της ως άνω ερμηνείας, το ζήτημα αν σήμα που έχει καταστεί συνήθης εμπορική ονομασία προϊόντος ή υπηρεσίας για την οποία έχει καταχωριστεί, πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει της αντιλήψεως των καταναλωτών ή τελικών χρηστών, αλλά και των χαρακτηριστικών της σχετικής αγοράς, λαμβανομένης υπόψη της αντιλήψεως των επαγγελματιών, όπως ενδεικτικώς των πωλητών.
- 29 Εντούτοις, όπως επισήμανε το Δικαστήριο στη σκέψη 24 της προαναφερθείσας αποφάσεως *Björnekulla Frukthandlaren*, η αντίληψη των καταναλωτών ή των τελικών χρηστών είναι καταρχήν καθοριστικής σημασίας. Όπως εξέθεσε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 58 και 59 των προτάσεών του, πρέπει να θεωρηθεί ότι σε κατάσταση όπως αυτή της κύριας δίκης, η οποία χαρακτηρίζεται, υπό την επιφύλαξη της σχετικής εξακριβώσεως εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου, από την απώλεια του διακριτικού χαρακτήρα του επίμαχου σήματος κατά την αντίληψη των τελικών χρηστών, η απώλεια αυτή μπορεί να οδηγήσει στην έκπτωση από τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα στον δικαιούχο του, υπό τον όρο ότι ο δικαιούχος του σήματος συνέβαλε σε αυτή. Η περίπτωση ότι οι πωλητές έχουν επίγνωση της υπάρξεως του εν λόγω σήματος και της προελεύσεως που αυτό προσδιορίζει δεν μπορεί αυτή καθαυτή να αποκλείσει τέτοιου είδους έκπτωση.
- 30 Από το σύνολο των προαναφερθεισών εκτιμήσεων συνάγεται το συμπέρασμα ότι στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2008/95 έχει την έννοια ότι, σε κατάσταση όπως αυτή της κύριας δίκης, ο δικαιούχος σήματος εκτίθεται στον κίνδυνο εκπτώσεως από τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα αυτό όσον αφορά προϊόν για το οποίο καταχωρίστηκε το εν λόγω σήμα όταν, συνεπεία πράξεων ή αδράνειας του εν λόγω δικαιούχου, το σήμα κατέστη συνήθης εμπορική ονομασία του προϊόντος αυτού κατά την αντίληψη των τελικών χρηστών του.

Επί του δεύτερου ερωτήματος

- 31 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2008/95 έχει την έννοια ότι μπορεί να χαρακτηριστεί ως «αδράνεια», κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, η παράλειψη του δικαιούχου του σήματος να παρακινήσει τους πωλητές από το να χρησιμοποιούν σε μεγαλύτερη έκταση το σήμα κατά την εμπορία προϊόντος για το οποίο έχει καταχωριστεί το εν λόγω σήμα.
- 32 Συναφώς, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, μετά από στάθμιση των συμφερόντων του δικαιούχου ενός σήματος και των ανταγωνιστών του, σε σχέση με τη διαθεσιμότητα των σημείων, ο νομοθέτης της Ένωσης έκρινε, θεσπίζοντας το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας, ότι η απώλεια του διακριτικού χαρακτήρα του εν λόγω σήματος μπορεί να προβληθεί έναντι του δικαιούχου του μόνον εάν η απώλεια αυτή οφείλεται στις ενέργειες ή την αδράνειά του (αποφάσεις *Levi Strauss*, προαναφερθείσα, σκέψη 19, καθώς και της 10ης Απριλίου 2008, C-102/07, *adidas και adidas Benelux*, Συλλογή 2008, σ. I-2439, σκέψη 24).
- 33 Το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι στην έννοια της αδράνειας μπορεί να εμπίπτει η παράλειψη του δικαιούχου ενός σήματος να επικαλεστεί εγκαίρως το προβλεπόμενο από το άρθρο 5 της ίδιας οδηγίας αποκλειστικό του δικαίωμα, προκειμένου να ζητήσει από την αρμόδια αρχή να απαγορεύσει στους εν λόγω τρίτους να χρησιμοποιούν το σημείο για το οποίο υπάρχει κίνδυνος συγχύσεως με το σήμα αυτό, καθόσον οι ενέργειες αυτές έχουν ακριβώς ως αντικείμενο τη διαφύλαξη του διακριτικού χαρακτήρα του εν λόγω σήματος (βλ., επ' αυτού, απόφαση *Levi Strauss*, προαναφερθείσα, σκέψη 34).
- 34 Εντούτοις, η εν λόγω έννοια ουδόλως περιορίζεται σε τέτοιου είδους παράλειψη, διότι τούτο θα ισοδυναμούσε με παραίτηση από την αναφερθείσα στη σκέψη 32 της παρούσας αποφάσεως στάθμιση, αλλά περιλαμβάνει και όλες τις παραλείψεις κατά τις οποίες ο δικαιούχος του σήματος δεν επιδεικνύει τη δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη διατήρηση του διακριτικού χαρακτήρα του εν λόγω σήματος. Επομένως, σε κατάσταση όπως αυτή που περιέγραψε το αιτούν δικαστήριο, στο πλαίσιο της οποίας οι

πωλητές του προϊόντος που παρασκευάζεται από την πρώτη ύλη με την οποία τους εφοδιάζει ο δικαιούχος του σήματος δεν αποκαλύπτουν γενικώς στους πελάτες τους ότι το χρησιμοποιούμενο ως ονομασία του επίμαχου προϊόντος σημείο έχει καταχωρισθεί ως σήμα και συμβάλλουν, κατά τον τρόπο αυτό, στη μετατροπή του σήματος αυτού σε συνήθη εμπορική ονομασία, η παράλειψη του δικαιούχου ο οποίος δεν αναλαμβάνει την πρωτοβουλία να παρακινήσει τους πωλητές να χρησιμοποιούν σε μεγαλύτερη έκταση το εν λόγω σήμα μπορεί να χαρακτηριστεί ως αδράνεια, κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2008/95.

- 35 Στο αιτούν δικαστήριο απόκειται να εξετάσει αν, εν προκειμένω, η Backaldrin έλαβε ή όχι πρωτοβουλίες δυνάμενες να παρακινήσουν τους αρτοποιούς και διανομείς προϊόντων διατροφής που πωλούν τους μικρούς άρτους οι οποίοι παρασκευάζονται από το έτοιμο μίγμα με το οποίο τους εφοδιάζει να χρησιμοποιούν σε μεγαλύτερη έκταση το σήμα KORNSPITZ στις εμπορικές τους επαφές με τους πελάτες.
- 36 Από το σύνολο των προαναφερθεισών εκτιμήσεων συνάγεται το συμπέρασμα ότι στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2008/95 έχει την έννοια ότι μπορεί να χαρακτηριστεί ως «αδράνεια», κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, η παράλειψη του δικαιούχου του σήματος να παρακινήσει τους πωλητές να χρησιμοποιούν σε μεγαλύτερη έκταση το σήμα κατά την εμπορία προϊόντος για το οποίο έχει καταχωρισθεί το εν λόγω σήμα.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 37 Με το τρίτο του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2008/95 έχει την έννοια ότι η κήρυξη της εκπτώσεως από τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα στον δικαιούχο του προϋποθέτει κατ' ανάγκη την εξακρίβωση του κατά πόσον, για προϊόν το σήμα του οποίου έχει καταστεί η συνήθης εμπορική ονομασία, υπάρχουν και άλλες ονομασίες.
- 38 Όπως προκύπτει από το γράμμα της εν λόγω διατάξεως, ο δικαιούχος σήματος εκτίθεται στον κίνδυνο εκπτώσεως από τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα αυτό όταν, συνεπεία πράξεων ή αδράνειας του εν λόγω δικαιούχου, το σήμα κατέστη συνήθης εμπορική ονομασία του προϊόντος ή της υπηρεσίας για την οποία καταχωρίστηκε.
- 39 Όταν ανακύπτει τέτοια κατάσταση, η ενδεχόμενη ύπαρξη εναλλακτικών ονομασιών για το εν λόγω προϊόν ή την υπηρεσία στερείται λυσιτέλειας, καθότι δεν μπορεί να μεταβάλει τη διαπίστωση της απώλειας του διακριτικού χαρακτήρα του συγκεκριμένου σήματος λόγω της μετατροπής του σε συνήθη εμπορική ονομασία.
- 40 Κατά συνέπεια, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2008/95 έχει την έννοια ότι η κήρυξη της εκπτώσεως από τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα στον δικαιούχο του δεν προϋποθέτει κατ' ανάγκη την εξακρίβωση του κατά πόσον, για προϊόν το σήμα του οποίου έχει καταστεί η συνήθης εμπορική ονομασία, υπάρχουν και άλλες ονομασίες.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 41 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2008/95/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων, έχει την έννοια ότι, σε κατάσταση όπως αυτή της κύριας δίκης, ο δικαιούχος σήματος εκτίθεται στον κίνδυνο εκπτώσεως από τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα αυτό όσον αφορά προϊόν για το οποίο αυτό καταχωρίσθηκε όταν συνεπεία πράξεων ή αδράνειας του εν λόγω δικαιούχου, το σήμα κατέστη συνήθης εμπορική ονομασία του προϊόντος αυτού κατά την αντίληψη των τελικών χρηστών του.
- 2) Το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2008/95 έχει την έννοια ότι μπορεί να χαρακτηριστεί ως «αδράνεια», κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, η παράλειψη του δικαιούχου του σήματος να παρακινεί τους πωλητές να χρησιμοποιούν σε μεγαλύτερη έκταση το σήμα κατά την εμπορία προϊόντος για το οποίο έχει καταχωρισθεί το εν λόγω σήμα.
- 3) Το άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2008/95 έχει την έννοια ότι η κήρυξη της εκπτώσεως από τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα στον δικαιούχο του δεν προϋποθέτει κατ' ανάγκη την εξακρίβωση του κατά πόσον, για προϊόν το σήμα του οποίου έχει καταστεί η συνήθης εμπορική ονομασία, υπάρχουν και άλλες ονομασίες.

(υπογραφές)